

2024-12-10

Beslut

Klarna Bank AB
genom styrelsens ordförande
Sveavägen 46
111 34 Stockholm

FI dnr 22-11505

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Anmärkning och sanktionsavgift

Finansinspektionens beslut (att meddelas den
11 december 2024 kl. 8.00)

1. Finansinspektionen ger Klarna Bank AB (556737-0431) en anmärkning.

(15 kap. 1 § lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse)

2. Klarna Bank AB ska betala en sanktionsavgift på 500 000 000 kronor.

(15 kap. 7 § lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse)

Hur man överklagar, *se bilaga*.

Sammanfattning

Klarna Bank AB (Klarna eller banken) har tillstånd att driva bankrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Klarna erbjuder bland annat en kassalösning (Klarna checkout) till e-handlare som innebär att konsumenterna kan välja när och hur de vill betala för handlarnas varor och tjänster. Genom de betalningsmetoder som Klarna erbjuder kan konsumenterna antingen betala direkt, genom faktura eller genom avbetalning.

Finansinspektionen har undersökt hur Klarna har följt vissa centrala bestämmelser i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Undersökningen visar att Klarna har överträtt flera av dem. I den allmänna riskbedömningen har det funnits betydande brister. Det har bland annat saknats bedömningar som har betydelse för hur bankens produkter och tjänster kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Banken har därutöver inte haft rutiner och riktlinjer som fångar upp alla situationer när

kundkännedomsåtgärder ska vidtas när det gäller kunder som använder produkten faktura. Klarna har dessutom saknat en rutin för modellriskhantering.

De konstaterade överträdelserna är sådana att det finns skäl för Finansinspektionen att ingripa mot Klarna. Överträdelserna är inte så allvarliga att det finns anledning att överväga att återkalla bankens tillstånd eller att meddela banken en varning. Finansinspektionen ger därför Klarna Bank en anmärkning, som för att vara tillräckligt ingripande ska förenas med en sanktionsavgift på 500 miljoner kronor.

1 Bakgrund

1.1 Om Klarna Bank AB

Klarna Bank AB (Klarna eller banken) har tillstånd att driva bankrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (LBF). Klarna erbjuder bland annat en kassalösning (Klarna checkout) till e-handlare som innebär att konsumenterna kan välja när och hur de vill betala för handlarnas varor och tjänster. Genom de betalningsmetoder som Klarna erbjuder kan konsumenterna antingen betala direkt, genom faktura eller genom avbetalning. Av Klarnas allmänna riskbedömning framgår att produktsegmentet ”betala senare” (pay later), där bland annat produkten faktura ingår (se avsnitt 3.3.2), stod för cirka 35 procent av intäkterna från konsumenter år 2021.

Klarna Bank AB ingår i en koncern där Klarna Holding AB är det yttersta moderbolaget. Klarna driver, förutom i Sverige, verksamhet i alla andra länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och även i vissa länder utanför EES. Klarna har både konsumenter och näringsidkare (främst handlare) som kunder. Handlarna säljer sina varor och tjänster till konsumenter, som betalar för produkterna och tjänsterna med de betalningsmetoder som Klarna erbjuder handlarna. Enligt bankens webbplats erbjuder Klarna betalningslösningar till 575 000 handlare och 85 miljoner konsumenter samt utför 2,5 miljoner transaktioner per dag.

Klarna Bank AB:s omsättning för räkenskapsåret 2023 var närmare 20 miljarder kronor, medan motsvarande omsättning på koncernnivå var närmare 25 miljarder kronor.

1.2 Ärendet

I april 2022 inledde Finansinspektionen en undersökning mot Klarna för att granska hur banken har följt bestämmelserna i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) om bland annat allmän riskbedömning och rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder. När

det gäller granskningen av rutiner och riktlinjer för kundkännedomsgärder har inspektionen senare under ärendets handläggning valt att begränsa granskningen till att avse om banken uppfyller lagens krav i förhållande till de kunder som använder produkten faktura. Granskningen av dessa rutiner och riktlinjer samt rutinerna för riskhantering av modellen för kundkännedomsgärder gäller perioden 1 april 2021–31 mars 2022 (undersökningsperioden). Granskningen av Klarnas allmänna riskbedömning avser perioden 27 september 2021–31 mars 2022, det vill säga den senare delen av undersökningsperioden.

I undersökningen begärde inspektionen in och granskade den allmänna riskbedömningen ”Klarna Bank AB Business-wide ML/TF Risk Assessment 2021” och rutinerna och riktlinjerna för kundkännedomsgärder ”Customer Due Diligence Routine – EU” som gällde under ovan nämnda perioder.

Finansinspektionen har därutöver tagit del av de uppgifter som Klarna har lämnat skriftligen, bland annat i yttrande över inspektionens iakttagelser och preliminära bedömningar samt över inspektionens övervägande om att ingripa mot banken. Inspektionen har även tagit del av uppgifter som banken har lämnat muntligen, dels vid ett platsbesök hos Klarna, dels vid ett möte som banken senare begärde med inspektionen.

2 Allmänt om penningtvätsregelverket

Penningtvätt är en brottslig verksamhet som bland annat innebär att företag utnyttjas för att göra illegala vinster tillgängliga för konsumtion och placeringar. Vid ekonomisk brottslighet, liksom vid annan brottslighet som begås för att uppnå ekonomisk vinst, är penningtvätt ofta en förutsättning för att dölja brottsvinster.

Finansiering av terrorism innebär att pengar eller annan egendom samlas in, tas emot eller tillhandahålls för att ekonomiskt stödja terrorism (se definitionen i 1 kap. 7 § penningtvättslagen). Vid finansiering av terrorism är syftet, till skillnad från vid penningtvätt, att vidta åtgärder för att dölja att pengarna ska användas till brott eller brottslig verksamhet. Det är därför vanligt att pengar eller annan egendom som används för att finansiera terrorism är legalt intjänade.

Penningtvätsregelverket syftar till att förhindra att verksamhetsutövare, till exempel banker, utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Regelverket utgår från ett riskbaserat förhållningssätt, vilket innebär att en verksamhetsutövare ska vidta åtgärder som står i proportion till de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som den är exponerad för.

Verksamhetsutövaren ska göra en så kallad allmän riskbedömning för att bedöma hur de produkter och tjänster som verksamhetsutövaren tillhandahåller kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, samt hur stor risken är för att det sker. Det innebär att verksamhetsutövaren ska identifiera, förstå och

bedöma riskerna för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Den bedömningen har en central betydelse för verksamhetsutövarens arbete med att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism, eftersom den allmänna riskbedömningen ska ligga till grund för verksamhetsutövarens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder.

Verksamhetsutövaren ska även ha dokumenterade rutiner och riktlinjer för sina åtgärder för kundkännedom. Sådana rutiner och riktlinjer är av mycket stor betydelse, eftersom de i praktiken ersätter sådana detaljerade bestämmelser i lag eller föreskrifter som ger tydliga och detaljerade handlingsregler. Kravet på rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder innebär att verksamhetsutövaren ska ha riskbaserade och verksamhetsanpassade regler för att fullgöra regelverkets krav på kundkännedom. Rutinerna och riktlinjerna syftar till att underlätta för verksamhetsutövaren att göra bedömningar och hantera de situationer som uppkommer vid tillämpningen av regelverket, till exempel när det gäller i vilka situationer kundkännedomsåtgärder ska vidtas.

En verksamhetsutövares arbete med att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism består alltså bland annat av dessa samverkande åtgärder. Eftersom de olika momenten är så nära kopplade till varandra riskerar en brist i någon del av arbetet att orsaka brister även i andra delar samt försämra verksamhetsutövarens möjligheter att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

3 Finansinspektionens iakttagelser och bedömningar

3.1 Allmänt om betydelsen av riskerna med Klarnas produkter och tjänster

Klarna har bedömt att residualrisken, det vill säga den kvarvarande risken efter riskminskande åtgärder, för att bankens produkter och tjänster kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism är låg. En genomgående invändning från Klarnas sida har varit att banken på grund av detta inte har behövt vidta åtgärder i den utsträckning som Finansinspektionen har gjort gällande. Finansinspektionen vill därför inledningsvis klargöra att en verksamhetsutövare är skyldig att vidta de åtgärder som följer av penningtvättsregelverket oavsett vilka risker som finns i verksamheten. Det riskbaserade förhållningssättet innebär att omfattningen av dessa åtgärder ska anpassas efter riskerna, men ger alltså inte utrymme för att helt avstå från att vidta de åtgärder som krävs. Finansinspektionen kommer ytterligare att bemöta Klarnas invändningar när det gäller tillämpningen av det riskbaserade förhållningssättet i relevanta avsnitt nedan.

3.2 Allmän riskbedömning

3.2.1 Tillämpliga bestämmelser

Av 2 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen framgår att en verksamhetsutövare ska göra en bedömning av hur de produkter och tjänster som tillhandahålls i verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker (allmän riskbedömning). Av paragrafens andra stycke framgår vidare att det vid den allmänna riskbedömningen särskilt ska beaktas vilka slags produkter och tjänster som tillhandahålls, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som föreligger. Hänsyn ska också tas till uppgifter som kommer fram vid verksamhetsutövarens rapportering av misstänkta aktiviteter och transaktioner samt till information om tillvägagångssätt för penningtvätt och finansiering av terrorism och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnar.

Av 2 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen följer att omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska utformas så att den kan ligga till grund för verksamhetsutövarens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

3.2.2 Riskbedömning av produkter och tjänster

I Klarnas allmänna riskbedömning beskrivs egenskaperna hos de produkter och tjänster som banken tillhandahåller på ett övergripande sätt. I bedömningen redovisas också produkternas och tjänsternas inneboende riskpoäng och en slutlig (residual) riskpoäng efter att hänsyn har tagits till Klarnas riskminskande kontroller. Klarna har alltså redovisat hur stora riskerna är för att produkterna och tjänsterna kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Som Finansinspektionen utvecklar nedan saknas det däremot helt bedömningar av på vilket sätt produkternas och tjänsternas egenskaper gör dem sårbara, det vill säga hur produkterna och tjänsterna kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Det finns ett avsnitt i den allmänna riskbedömningen som beskriver typologier, det vill säga tillvägagångssätt, för penningtvätt. Beskrivningen grundar sig på information från myndigheter som Klarna har tagit del av, exempelvis Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020/2021. I avsnittet finns dock ingen tydlig beskrivning av hur tillvägagångssätten skulle kunna vara relevanta för Klarnas verksamhet. Det anges till exempel att ny teknologi och nya betalningsmetoder kan vara förknippade med högre risk. I anslutning till detta framgår det att i princip alla Klarnas produkter och tjänster bygger på att det inte sker någon fysisk kontakt med kunderna. Det saknas dock specifika bedömningar av hur bristen på fysisk kontakt med kunden påverkar risken för att Klarnas produkter och tjänster utnyttjas för penningtvätt.

Det avsnitt i den allmänna riskbedömningen som behandlar tillvägagångssätt för finansiering av terrorism är i huvudsak uppbyggt på samma sätt som motsvarande avsnitt för penningtvätt. I det aktuella avsnittet anges det till exempel att det finns en risk för att välgörenhetsorganisationer och ideella föreningar kan utnyttjas för finansiering av terrorism. Det framgår dock inte på vilket sätt detta har koppling till de produkter och tjänster som Klarna tillhandahåller. Det saknas alltså även i denna del specifika bedömningar av hur bland annat den nämnda risken skulle kunna påverka risken för att just Klarnas produkter och tjänster kan utnyttjas för finansiering av terrorism.

Till den allmänna riskbedömningen finns en bilaga som benämns metodikbilagan. Där beskrivs den metod som banken använde när den tog fram den allmänna riskbedömningen. I den allmänna riskbedömningen hänvisas det till den aktuella bilagan, som därmed är en del av riskbedömningen.

Finansinspektionen konstaterar att de risker som beskrivs i metodikbilagan är allmänt hållna. Riskerna utgår ifrån olika tillvägagångssätt som beskrivs i bland annat rapporter från olika myndigheter, men det framgår inte hur Klarnas produkter och tjänster kan utnyttjas genom de beskrivna tillvägagångssätten. Beskrivningarna av riskerna är till exempel utformade på ett liknande sätt, oavsett vilken produkt eller tjänst det rör sig om. Finansinspektionen noterar även att det i den aktuella bilagan ställs frågor när det gäller olika riskmoment och tillvägagångssätt som är tänkta att besvaras av banken vid framtagandet av den allmänna riskbedömningen. Dessa frågor är desamma för samtliga produkter och tjänster, och det framgår inte på vilket sätt frågorna är relevanta för de olika produkterna och tjänsterna. Som exempel kan det nämnas att det finns frågor med koppling till kontanter, trots att det inte är relevant för de flesta produkter och tjänster som Klarna tillhandahåller.

Klarna anför i huvudsak följande. Banken har bedömt hur varje produkt och tjänst kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Någon konkret metod eller närmare reglering av hur sådana bedömningar ska göras framgår inte av penningtvättsregelverket. Banken har utformat och utfört den allmänna riskbedömningen i enlighet med branschpraxis, och på ett sätt som är särskilt anpassat för Klarnas organisation, affärsmodell och interna ansvarsförhållanden. Typologiavsnitten i den allmänna riskbedömningen täcker i tillräcklig utsträckning sårbarheter ur såväl perspektivet penningtvätt som perspektivet finansiering av terrorism, och i avsnitten görs det en tydlig åtskillnad mellan de två olika riskerna, där så är lämpligt. Metodikbilagan visar på ett enkelt sätt hur produktrisken har bedömts. Den allmänna riskbedömningen är utformad enligt de krav som ställs i penningtvättsregelverket, och på ett sådant sätt att den kan ligga till grund för bankens rutiner, riktlinjer och andra åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Finansinspektionen gör följande bedömning.

Genom den allmänna riskbedömningen ska en verksamhetsutövare bedöma hur de produkter och tjänster som tillhandahålls i den egna verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, samt bedöma hur stor risken är för att detta sker. Verksamhetsutövarens bedömning ska alltså besvara frågorna om och i så fall hur dess produkter eller tjänster kan användas för att exempelvis dölja vad en brottsligt åtkommen egendom har för samband med brott eller brottslig verksamhet samt hur stor risken är för att det sker (2 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen och prop. 2016/17:173 s. 510).

Som framgår ovan visar undersökningen att Klarna tar upp olika omständigheter i den allmänna riskbedömningen, till exempel tillvägagångssätt samt produkternas och tjänsternas egenskaper. Men Klarna gör inte någon bedömning av hur omständigheterna bidrar till att just de produkter och tjänster som banken tillhandahåller kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Mot bakgrund av detta bedömer Finansinspektionen att Klarna inte har bedömt hur produkterna och tjänsterna kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism på det sätt som ska ske enligt 2 kap. 1 § penningtvättslagen. Vad Klarna har anfört påverkar inte bedömningen.

3.2.3 Riskbedömning av distributionskanaler

När det gäller hur Klarna distribuerar sina produkter och tjänster har Finansinspektionen iakttagit bland annat följande.

Det framgår av den allmänna riskbedömningen att Klarna har tre huvudsakliga kundtyper: konsumenter (consumers), handlare (merchants) och B2B-kunder (business to business customers). Handlarna säljer sina varor och tjänster till konsumenter, som betalar för dessa med de betalningsmetoder som Klarna erbjuder.

Av den allmänna riskbedömningen framgår vidare bland annat följande. Klarna har en särskild handlartyp som kallas ”merchant of record” (nedan kallade mor-handlare). Denna handlartyp är betaltjänstleverantörer som i sin tur har en stock av andra handlare, ”sub-merchants” (nedan kallade underhandlare), som erbjuder teknisk integration av Klarnas betalningsmetoder på sina webbplatser. Klarna ingår avtal med mor-handlarna, som då blir bankens avtalsmässiga motparter. Klarna vidtar kundkännedomsgärder när det gäller mor-handlarna. Dessa handlare ansvarar för att vidta kundkännedomsgärder för sina underhandlare. Klarna övervakar dock de transaktioner som underhandlare gör för att kontrollera risken med dessa. Klarna har identifierat att mor-handlarnas verksamhet utgör en särskild risk för penningtvätt och finansiering av terrorism, eftersom den innebär att Klarna hamnar längre bort från de underhandlare som utför de kommersiella aktiviteterna med konsumenterna. I den allmänna riskbedömningen nämns att mor-handlarnas verksamhet kan innebära att medel

betalas ut till, eller tas emot från, underhandlare som inte har blivit identifierade och verifierade.

Den struktur som beskrivs ovan för hur Klarna gör sina produkter och tjänster tillgängliga för konsumenter benämns fortsättningsvis som ”mor-modellen”.

Av den allmänna riskbedömningen och Klarnas årsredovisning för räkenskapsåret 2021 framgår att mor-handlarna genererade 12,2 procent av Klarnas totala inkomster från handlarna. De totala inkomsterna från samtliga handlare genererade i sin tur 76 procent av Klarnas totala inkomster det året.

Klarna anser att mor-handlarna inte kan ses som ett led i en distributionskanal och att riskerna med dem inte heller är jämförbara med riskerna som förknippas med distributionskanaler.

Klarna anför i huvudsak följande. Den lösning som erbjuds till underhandlarna är samma begränsade och standardiserade lösning som erbjuds till Klarnas direktanslutna handlare. Alla kredit- och betalningsalternativ som ingår i den tekniska webbplatsintegrationen kommer fortfarande att tillhandahållas direkt av Klarna. Banken behåller full kontroll över utformningen och strukturen av de produkter och tjänster som erbjuds konsumenter inom mor-miljön. Mor-modellen innebär alltså inte att Klarnas kontroll över produkterna och tjänsterna minskar och påverkar inte heller risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. En mor-handlare är även en reglerad betaltjänstleverantör. Innan Klarna ingår en förbindelse med en betaltjänstleverantör i mor-modellen kontrollerar banken betaltjänstleverantörens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt program för sanktioner. Klarna utför också löpande övervakning av mor-relationen, inklusive mor-handlarens portfölj av underhandlare. Mot denna bakgrund bedömer Klarna att mor-modellen inte behöver behandlas som en separat risk i den allmänna riskbedömningen. Banken är dock medveten om att det finns ett antal risker kopplade till mor-relationen som måste beaktas. Dessa risker redovisas också i den allmänna riskbedömningen. Den allmänna riskbedömningen bör därför även i denna del anses vara lämplig att ligga till grund för Klarnas rutiner, riktlinjer och andra åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Med anledning av Klarnas invändning om att mor-handlare inte är ett led i en distributionskanal, har Finansinspektionen begärt in och granskat ett standardavtal som Klarna ingick med sådana handlare under undersökningsperioden. I avtalet anges bland annat att Klarna, antingen direkt eller via samarbetspartner, integrerar sitt system för transaktionshantering och kassalösning hos e-handlare. Härigenom erbjuds konsumenter möjligheten att betala med Klarnas olika betalningsmetoder vid handel hos e-handlare. Av avtalet framgår det vidare att mor-handlarna är sådana samarbetspartners som tillgängliggör Klarnas produkter och tjänster för sådana underhandlare som driver e-handel. Det är mor-handlarna som ansvarar för att göra nödvändiga kundkännedomskontroller av sina underhandlare. Det är även mor-handlarna som tillhandahåller den information

som deras respektive underhandlare behöver när de senare ska integrera Klarnas tekniska lösning i sin verksamhet.

Finansinspektionen gör följande bedömning.

Den första frågan som Finansinspektionen behöver ta ställning till är om mor-modellen ska anses utgöra en distributionskanal i penningtvättslagens mening och därmed ska beaktas som en sådan i den allmänna riskbedömningen.

Det finns ingen definition av distributionskanal i penningtvättsregelverket. Däremot finns beskrivningar av de risker som är förknippade med sådana kanaler i förarbetena till penningtvättslagen. Där anges det bland annat att en risk med distributionskanaler kan vara en minskad kontroll över produkter eller tjänster om distributionen utförs via en tredje part (prop. 2016/17:173 s. 510). Om en verksamhetsutövare använder en tredje part vid försäljningen av sina produkter och tjänster är det alltså fråga om en distributionskanal.

Finansinspektionen konstaterar att mor-modellen bland annat innebär att det är mor-handlarna, och inte Klarna, som avgör vilka underhandlare som ingår i respektive mor-handlares handlarportfölj och, åtminstone i ett första led, vilka underhandlare som ska erbjudas den tekniska integrationen av Klarnas betalningsmetoder. Av det avtal som ingås mellan Klarna och mor-handlare framgår det vidare att mor-handlarna är sådana samarbetspartners till Klarna som distribuerar bankens betalningsmetoder till underhandlare, vilket möjliggör för konsumenter att betala med dessa betalningsmetoder vid handel hos dessa e-handlare. Enligt Finansinspektionen står det därför klart att mor-handlarna utgör ett led vid försäljningen av Klarnas produkter och tjänster. Det innebär att mor-handlarna är distributörer och ingår i en sådan distributionskanal som ska beaktas vid den allmänna riskbedömningen.

Nästa fråga som Finansinspektionen ska ta ställning är om Klarna har beaktat riskerna med denna distributionskanal i den allmänna riskbedömningen.

Finansinspektionen konstaterar att Klarna i den allmänna riskbedömningen anger att mor-modellen utgör en särskild risk för penningtvätt och finansiering av terrorism, eftersom denna verksamhet medför att banken hamnar längre bort från de underhandlare som utför de kommersiella aktiviteterna. Klarna tar också upp att mor-modellen kan innebära att medel betalas ut till, eller tas emot från, underhandlare som inte har blivit identifierade och verifierade. Trots att Klarna alltså har identifierat risker med mor-modellen har banken inte beaktat hur dessa påverkar risken för att Klarnas produkter och tjänster kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Av den allmänna riskbedömningen framgår också att Klarna kontrollerar transaktioner, det vill säga vidtar riskminskande åtgärder. Det framgår dock inte att banken har bedömt hur dessa kontroller påverkar risken som är förknippad med distributionskanalerna.

Klarna anför att banken behåller full kontroll över utformningen och strukturen av produkterna och tjänsterna. Enligt Finansinspektionens bedömning saknar

detta betydelse, eftersom risken som är förknippad med distributionskanaler är att verksamhetsutövarens kontroll över försäljningen av produkterna och tjänsterna minskar. Det har därför stor betydelse att en verksamhetsutövare som använder sig av distributionskanaler analyserar riskerna med dessa i den allmänna riskbedömningen.

Klarna har vidare framfört att banken gör olika kontroller av mor-handlarnas kundkännedomsgåtgärder för att behålla kontrollen vid försäljningen av bankens produkter och tjänster. Finansinspektionen konstaterar att sådana kontroller kan påverka riskerna som är förknippade med distributionskanalerna, men att Klarna inte har analyserat det i den allmänna riskbedömningen.

Mot bakgrund av det som anges ovan bedömer Finansinspektionen att Klarna inte har beaktat de risker som är förknippade med mor-modellen på det sätt som ska ske vid bedömningen av riskerna för att Klarnas produkter och tjänster kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Klarna har därmed inte heller i detta avseende uppfyllt kraven i 2 kap. 1 § penningtvättslagen. Enligt Finansinspektionen är detta särskilt anmärkningsvärt med hänsyn till den omfattande försäljning som sker genom denna distributionskanal.

3.2.4 Uppgifter som framkommit vid misstankerapportering

Av den allmänna riskbedömningen, som beslutades den 27 september 2021, framgår det att Klarna under de fyra första månaderna 2021 skickade 61 misstankerapporter till Polismyndigheten. I den allmänna riskbedömningen har banken dock inte beaktat de uppgifter och omständigheter som kom fram vid dessa rapporteringar.

Klarna medger att banken inte har gjort någon analys av de inskickade misstankerapporter som nämns i den allmänna riskbedömningen.

Finansinspektionen gör följande bedömning.

Vid den allmänna riskbedömningen ska hänsyn tas till uppgifter som kommer fram vid verksamhetsutövarens rapportering av misstänkta aktiviteter och transaktioner (2 kap. 1 § andra stycket penningtvättslagen). En riskbedömning ska så långt som möjligt vara baserad på verkliga sårbarheter och risker, och en verksamhetsutövare måste därför beakta sådana omständigheter som kommer fram vid rapportering av misstänkta transaktioner eller aktiviteter som görs till Polismyndigheten (prop. 2016/17:173 s. 510).

Undersökningen visar att Klarna inte har gjort någon analys av de misstankerapporter som nämns i den allmänna riskbedömningen. Därmed har Klarna inte tagit hänsyn till uppgifter som har kommit fram vid bankens rapportering av misstänkta aktiviteter och transaktioner. Klarna har därför inte heller i detta avseende uppfyllt kraven i 2 kap. 1 § penningtvättslagen.

3.2.5 Utformningen av den allmänna riskbedömningen

Den allmänna riskbedömningen ska utformas så att den kan ligga till grund för verksamhetsutövarens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Den allmänna riskbedömningen är av stor vikt för de flesta åtgärder i penningtvättslagen, bland annat när det gäller utformningen av interna rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder (2 kap. 2 § penningtvättslagen och prop. 2016/17:173 s. 511).

Finansinspektionen konstaterar att Klarna inte har gjort någon egentlig bedömning av de risker som har identifierats i verksamheten (se avsnitt 3.2.2 och 3.2.3), vilket leder till att bankens bedömning av hur produkterna och tjänsterna kan utnyttjas inte kan anses vara rättvisande. Mot bakgrund av detta bedömer Finansinspektionen att Klarnas allmänna riskbedömning inte har utformats så att den kan ligga till grund för bankens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism på det sätt som ska ske enligt 2 kap. 2 § penningtvättslagen.

3.3 Kundkännedomsåtgärder

3.3.1 Konsumenter som använder produkten faktura är Klarnas kunder

Många regler i penningtvättslagen, däribland de om kundkännedom, ska endast tillämpas i förhållande till den som är kund. Med kund avses den som har trätt eller står i begrepp att träda i avtalsförbindelse med en verksamhetsutövare (1 kap. 8 § 4 penningtvättslagen). En sådan avtalsförbindelse måste avse verksamhetsutövarens produkter och tjänster för att den som ingår avtalet ska anses vara en kund (jfr prop. 2008/09:70 s. 183). Att en kund samtidigt är kund till en annan verksamhetsutövare som på ett eller annat sätt deltar i en och samma transaktion, utesluter inte att kunden är att anse som kund även hos den första verksamhetsutövaren (se Finansinspektionens beslut i ärendet FI dnr 20-20967).

Klarna hävdar att konsumenter som använder produkten faktura inte är Klarnas kunder, utan kunder till Klarnas kunder. Med hänsyn till att denna fråga är av avgörande betydelse för bedömningen av om banken har varit skyldig att följa reglerna om kundkännedom när det gäller dessa konsumenter, och därigenom också ha rutiner och riktlinjer för sina åtgärder för kundkännedom, prövar Finansinspektionen denna fråga först.

Klarna anför i huvudsak följande till stöd för sin uppfattning. Produkterna inom produktsegmentet Betala senare, bland annat produkten faktura, är utformade som factoringtjänster. Klarna ingår ett avtal med en handlare om att förvärva handlaren konsumentfordringar, och Klarna blir då borgenär gentemot konsumenten. Överlåtelsen av fordran innebär att Klarna inte ingår något avtal med

konsumenten. Klarnas roll är med andra ord strikt begränsad till att agera som borgenär, och handlaren förblir konsumentens motpart. Klarna har därför inte någon skyldighet enligt penningtvättslagen att vidta kundkännedomåtgärder när det gäller konsumenter som använder produkter inom det aktuella produktsegmentet, eftersom det endast är handlaren som är Klarnas kund, medan konsumenten är handlaren kund (kundens kund). Klarna har dock frivilligt valt att vidta kundkännedomåtgärder även när det gäller dessa konsumenter, bland annat på grund av Klarnas åtagande att vara en ansvarsfull aktör på finansmarknaden. Klarnas så kallade shoppingtjänst tillhandahålls utanför ramen för bankens finansiella tjänster. Tjänsten kan användas utan att konsumenten utför någon transaktion.

Med anledning av Klarnas invändning har Finansinspektionen granskat olika avtalsvillkor för att bedöma om Klarna ingår avtal med konsumenterna eller inte.

Finansinspektionen konstaterar att det av avtalsvillkoren för Klarnas shoppingtjänst framgår bland annat följande. Alla konsumenter som vill använda någon av Klarnas betalningsmetoder måste först registrera sig för ett användarkonto hos Klarna, och i samband med det godkänna dessa villkor. En konsument som registrerar sig och godkänner villkoren ingår alltså ett avtal med Klarna. Det är inte möjligt att använda Klarnas tjänster om avtalet sägs upp. När konsumenten gör ett köp kan konsumenten använda ett antal olika finansieringskällor. Information om dessa finansieringskällor (exempelvis betalkort, Finansinspektionens anmärkning) sparas i konsumentens användarkonto hos Klarna. Konsumenten godkänner att Klarna debiterar den registrerade finansieringskällan för eventuella efterföljande köp med Klarnas betalningsmetoder. Banken kan vidare presentera tillgängliga betalningssätt i olika ordning, bland annat baserat på vad konsumenten föredrar. Klarna bedömer vilka av bankens betalningssätt som är tillgängliga för konsumenten. För denna bedömning behandlar banken information om hur konsumenten interagerar med Klarna, som information om tidigare valda betalningssätt, de betalningssätt som konsumenten har valt som favorit, köpbelopp samt butik.

Av Klarnas allmänna kontovillkor (kreditavtalet) framgår vidare bland annat följande. Parter i kreditavtalet är kredittagaren och kreditgivaren (Klarna). Kredittagaren är personen som har ansökt om och beviljats en kredit. Genom kreditavtalet ger Klarna ett kreditutrymme till kredittagaren, vilket kan användas för bland annat köp i butiker. I kreditavtalet finns närmare villkor som gäller ”för det fall kredittagaren har valt att betala med någon av Klarnas kreditprodukter”. För faktura med 1–3 månaders betaltid gäller villkoren vid köptillfället samt vad som regleras i punkt 4.3 i kreditavtalet. Av denna punkt framgår bland annat att för faktura med 1–3 månaders betaltid debiteras en uppläggningsavgift enligt vad som anges vid köptillfället, och vid försenad betalning utgår en betalningspåminnelse och en påminnelseavgift.

Finansinspektionen gör följande bedömning.

Det som är avgörande för bedömningen av om konsumenter som använder produkten ”faktura” är att anse som Klarnas kunder i penningtvättslagens mening är om konsumenterna har trätt i, eller står i begrepp att träda i, avtalsförbindelse med Klarna.

Av undersökningen framgår att alla konsumenter som vill använda någon av Klarnas betalningsmetoder först måste registrera sig för ett användarkonto hos Klarna, och i samband med det godkänna de villkor som gäller för Klarnas shoppingtjänst. Av dessa villkor framgår bland annat att konsumenten ingår ett avtal med Klarna genom att acceptera villkoren, och att det inte är möjligt att använda Klarnas produkter och tjänster om avtalet sägs upp. Godkännandet av dessa villkor – och ingåendet av detta avtal – är alltså ett grundläggande krav för att överhuvudtaget kunna använda någon av Klarnas betalningsmetoder, däribland produkten och tjänsten faktura. Villkoren innehåller i övrigt avsnitt med direkt koppling till Klarnas betalningsmetoder, till exempel om konsumenternas finansieringskällor och de betalningssätt som är tillgängliga för respektive konsument. Av Klarnas Allmänna kontovillkor (kreditavtalet) framgår vidare bland annat att parter i avtalet är kredittagaren (konsumenten) och kreditgivaren (Klarna). Finansinspektionen konstaterar att det i detta kreditavtal finns villkor som gäller när kredittagaren har valt att utnyttja Klarnas kontokredit, bland annat genom att använda produkten faktura.

Mot bakgrund av detta gör Finansinspektionen bedömningen att de konsumenter som har ingått eller står i begrepp att ingå ett avtal om shoppingtjänsten och Klarnas kreditavtal för att kunna använda produkten faktura därmed är kunder till Klarna i penningtvättslagens mening. Att Klarna köper handlarnas fordringar mot dessa konsumenter på det sätt som banken anför påverkar inte denna bedömning. Finansinspektionen noterar också att Klarna har utformat sitt system för kundkännedomsgärder i linje med den bedömning som inspektionen nu gör, genom att inte undanta kunder som använder produkten faktura från tillämpningsområdet för rutinerna och riktlinjerna för kundkännedomsgärder (se avsnitt 3.3.2 nedan). Finansinspektionen konstaterar att det faktum att konsumenterna som använder produkten faktura är Klarnas kunder innebär att banken bland annat har varit skyldig att ha rutiner och riktlinjer för sina kundkännedomsgärder när det gäller dessa kunder (se bedömningarna i avsnitt 3.3.2 nedan).

3.3.2. Rutiner och riktlinjer för kundkännedomsgärder

Tillämpliga bestämmelser

Av 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen följer bland annat att en verksamhetsutövare ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för kundkännedom. Av andra stycket framgår att rutinerna och riktlinjerna fortlöpande ska anpassas efter nya och förändrade risker för penningtvätt och finansiering av terrorism. Enligt tredje stycket ska rutinernas och riktlinjernas

omfattning och innehåll bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek, art och riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism som identifierats i den allmänna riskbedömningen.

Enligt 3 kap. 4 § första stycket penningtvättslagen ska en verksamhetsutövare vidta åtgärder för kundkännedom vid etableringen av en affärsförbindelse. En affärsförbindelse etableras om en affärsmässig förbindelse förväntas ha en viss varaktighet (se 1 kap. 8 § 1 penningtvättslagen).

Av 3 kap. 4 § andra stycket penningtvättslagen framgår att om verksamhetsutövaren inte har en affärsförbindelse med kunden, ska åtgärder för kundkännedom vidtas vid

1. enstaka transaktioner som uppgår till ett belopp motsvarande 15 000 euro eller mer,
2. transaktioner som understiger ett belopp motsvarande 15 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har samband med en eller flera andra transaktioner och som tillsammans uppgår till minst detta belopp, och
3. utförandet av sådana överföringar av medel som avses i artikel 3.9 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/847 av den 20 maj 2015 om uppgifter som ska åtfölja överföringar av medel och om upphävande av förordning (EG) nr 1781/2006, om överföringen överstiger ett belopp motsvarande 1 000 euro.

Situationer när kundkännedomsåtgärder behöver vidtas

Som framgår av avsnitt 1.2 har Finansinspektionen begränsat granskningen av Klarnas rutiner och riktlinjer till hur de är utformade och tillämpas när det gäller kunder som använder produkten faktura. Det är alltså endast detta som Finansinspektionens prövning i denna del avser.

Av undersökningen framgår det att Klarna delar upp sina konsumenter i två kategorier. Den ena kategorin är så kallade kundkännedomskonsumenter (KYC¹-consumers) som Klarna hämtar in kundkännedom om. Denna kategori består av cirka nio miljoner konsumenter. Den andra kategorin är så kallade icke-kundkännedomskonsumenter (non-KYC-consumers) som Klarna inte hämtar in kundkännedom om. Denna kategori består av cirka 70 miljoner konsumenter.

Av Klarnas ”Customer Due Diligence Routine – EU” framgår att banken använder ett förfarande som grundar sig på denna indelning i konsumentkategorier och som syftar till att bestämma i vilka situationer en konsument ska anses vara en kundkännedomskonsument. Förfarandet grundar sig på de tre kriterier som nämns nedan och som bland annat används när det gäller konsumenter som använder produkten faktura. Något av dessa tre kriterier ska vara uppfyllt för att en konsument ska behandlas som en kundkännedomskonsument enligt Klarna:

¹ KYC står för know your customer.

Produktkriteriet: Om konsumenten använder någon av sju utvalda produkter (produkten faktura är inte en av dessa produkter, Finansinspektionens anmärkning);

Volymkriteriet: Om konsumenten handlar för mer än 15 000 euro inom tolv månader;

Transaktionskriteriet: Om konsumenten inom tolv månader gör

1. minst 60 köp,
2. minst 12 köp där varje köp är lika med eller högre än 200 euro,
3. minst 20 köp med en total summa överstigande 6 000 euro, eller
4. en enskild transaktion överstigande 1 000 euro om transaktionen avser produkten engångskort.

Av de uppgifter som Klarna har lämnat framgår att det är dessa kriterier som också i praktiken avgör i vilken utsträckning banken vidtar kundkännedomsåtgärder när det gäller kunder som använder produkten faktura. Det framgår till exempel att alla 100 icke-kundkännedomskonsumenter som gjorde flest transaktioner under undersökningsperioden gjorde 59 transaktioner, och att banken inte vidtog några kundkännedomsåtgärder när det gällde dessa kunder.

Klarna anför i huvudsak följande. Penningtvättsregelverket är inte direkt tillämpligt på Klarnas factoringprodukter och factoringtjänster, eftersom konsumenterna är ”kundens kund”. Klarna har, trots att den anser att penningtvättsregelverket inte är tillämpligt på nämnda produkter och tjänster, valt att inkludera produkterna och tjänsterna i sitt program för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Banken har också valt att vidta kundkännedomsåtgärder när vissa tröskelvärden överskrids. Samtliga konsumenter och transaktioner är dessutom föremål för flera kontroller, oberoende av om konsumenten klassificeras som en kundkännedomskonsumenter eller inte. Kontrollerna innebär bland annat att alla konsumenter först måste registrera sig för ett användarkonto hos Klarna (shoppingtjänsten), och att banken utför identitets- och bedrägerikontroller, kreditprövningar, sanktionsscreening och transaktionsövervakning. Vidare är de köp som en konsument gör med Klarna till sin natur engångsbetalningar. Varje transaktion är alltså slutförd vid genomförandet, utan krav på ytterligare interaktion eller kontinuitet, vilket skiljer dem från affärsförbindelser som har ett inslag av varaktighet. I avsaknad av tydliga regler i penningtvättslagen ska Klarna vidta kundkännedomsåtgärder i linje med det riskbaserade förhållningssättet. Genom att fokusera på både transaktioners frekvens och värde agerar banken utifrån ett sådant riskbaserat förhållningssätt. Det bör vidare nämnas att produkt risken för Klarnas factoringprodukter är låg.

Klarna anför även i huvudsak följande om de specifika kriterier som banken har använt. När det gäller frågan om affärsförbindelse måste det finnas en viss frekvens av köp för att transaktioner av lågt värde så småningom ska kunna utgöra ett sannolikt penningtvättsbeteende. En person som gör färre än 60 köp av låga värden online under ett år med Klarna förknippas inte med ett riskbeteende ur ett penningtvättsperspektiv. Finansinspektionens synsätt om att en affärsförbindelse åtminstone etableras om samma kund utför 12 transaktioner

under 12 månader (det så kallade 12/12-kriteriet) fångar inte på ett adekvat sätt det låga monetära värdet av transaktionerna. Detta kriterium härstammar inte heller vare sig från någon EU-rättsakt, penningtvättslagen eller från några föreskrifter. Det faktum att Klarna inte följer detta kriterium kan därför inte anses innebära att Klarna bryter mot penningtvättslagen, så länge banken antar väl underbyggda alternativ till detta kriterium i sin verksamhet. När det gäller transaktioner som inte utförs inom ramen för en affärsförbindelse reglerar penningtvättsregelverket inte hur en verksamhetsutövare ska avgöra om transaktioner har samband med varandra eller inte. Klarna har därför valt ett tillvägagångssätt där transaktioner inom tolv månader anses ha samband med varandra. Transaktioner utanför detta rörliga tidsfönster anses inte ha samband med varandra, eftersom sannolikheten för att transaktioner har ett sådant samband minskar ju längre tid som går mellan transaktionerna.

Finansinspektionen gör följande bedömning.

Rutiner och riktlinjer för kundkännedsåtgärder

Som nämns ovan framgår av 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen att en verksamhetsutövare ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer för bland annat sina åtgärder för kundkännedom. Enligt förarbetena syftar detta krav till att verksamhetsutövarna ska ha riskbaserade och verksamhetsanpassade regler för hur de ska fullgöra kraven i bland annat 3 kap. penningtvättslagen (prop. 2016/17:173 s. 515). Detta innebär enligt Finansinspektionen att en verksamhetsutövare behöver ha dokumenterade rutiner och riktlinjer som täcker samtliga de situationer då lagen kräver att kundkännedsåtgärder ska vidtas. En av de mest centrala bestämmelserna i detta avseende är 3 kap. 4 § penningtvättslagen, som anger när kundkännedsåtgärder ska vidtas dels när det finns en affärsförbindelse, dels vid transaktioner som inte utförs inom ramen för en affärsförbindelse.

Som Finansinspektionen har konstaterat ovan (se avsnitt 3.3.1) är konsumenter som använder produkten faktura att anse som kunder till Klarna. De nämnda bestämmelserna är därför tillämpliga när det gäller sådana kunder.

Finansinspektionen bedömer att de förfaranden med kriterier som framgår av dokumentet Customer Due Diligence Routine – EU är sådana dokumenterade rutiner och riktlinjer för kundkännedsåtgärder som avses i 2 kap. 8 § penningtvättslagen. Den fråga som inspektionen har att ta ställning till är om detta dokument innehåller de rutiner och riktlinjer för kundkännedsåtgärder som lagen kräver.

Klarna påpekar att banken vidtar kundkännedsåtgärder även i andra situationer än de som följer av kriterierna som framgår av dokumentet. Finansinspektionen konstaterar emellertid att det saknar betydelse för den nu aktuella prövningen, eftersom den inte tar sikte på Klarnas faktiska kundkännedsåtgärder utan på om banken har sådana rutiner och riktlinjer för kundkännedsåtgärder som krävs enligt 2 kap. 8 § penningtvättslagen.

Affärsförbindelser

I 1 kap. 8 § 1 penningtvättslagen anges att en affärsförbindelse etableras om en affärsmässig förbindelse kan förväntas ha en viss varaktighet.

Finansinspektionen konstaterar att det kriterium som Klarna använder för att bedöma när det finns en affärsförbindelse är det så kallade transaktionskriteriet. Det krävs alltså att någon av punkterna i detta kriterium är uppfyllda för att banken ska vidta kundkännedomåtgärder på grund av att förbindelsen med kunden anses ha en sådan varaktighet att en affärsförbindelse är etablerad.

Det framgår av förarbetsuttalanden att en affärsförbindelse normalt finns vid mellanhavanden som grundas på ett avtal (prop. 2008/09:70 s. 71 f.). Det krävs dock att avtalet rör en produkt eller tjänst av mer stadigvarande karaktär för att affärsförbindelsen ska anses ha etablerats redan första gången en kund tecknar avtal om produkten eller tjänsten. På försäkringsområdet bör tecknandet av försäkringsavtalet vara utgångspunkten för en affärsförbindelse. Däremot kan en affärsförbindelse inte anses etablerad när någon vid ett enstaka tillfälle växlar sedlar eller mynt. Inte heller omfattas den situationen då en person för en betalning tillfälligt anlitar en bank där vederbörande inte är regelbunden kund (prop. 1992/93:207 s. 16). En affärsförbindelse måste således inte nödvändigtvis uppkomma den första gången som kunden och verksamhetsutövaren har kontakt med varandra (prop. 2016/17:173 s. 189).

När det är fråga om produkter och tjänster av mer tillfällig karaktär kan det alltså krävas att kunden nyttjar dessa vid upprepade tillfällen för att det ska anses finnas en sådan varaktighet att en affärsförbindelse etableras. Finansinspektionen har tidigare har gett uttryck för att en affärsförbindelse som rör finansiella produkter och tjänster i vart fall etableras när transaktioner utförs av samma person med en frekvens av 12 gånger under en period på 12 månader (se till exempel Finansinspektionens beslut i ärendena FI dnr 20-21809 och FI dnr 21-27089).

En affärsförbindelse kan således antingen etableras redan i samband med att ett avtal ingås eller efter att en kund vid upprepade tillfällen använder en produkt eller en tjänst. Det avgörande för bedömningen är om produkten eller tjänsten som omfattas av avtalet är av stadigvarande karaktär eller inte. Vilka risker som produkten eller tjänsten är förknippad med och hur stora belopp det rör sig om saknar däremot, enligt inspektionens mening, helt betydelse för bedömningen av om en affärsförbindelse har etablerats. Vad Klarna anför om detta kan därmed lämnas utan avseende.

En första fråga är således om de avtal som Klarna ingår med en kund som ska använda produkten faktura kan anses ha en sådan stadigvarande karaktär att det etableras en affärsförbindelse redan när kunden för första gången tecknar avtal om att använda produkten. Som framgår av avsnitt 3.3.1 måste en kund som vill använda produkten faktura ingå två separata avtal med Klarna. Avtalet om

shoppingtjänsten gäller tills vidare och innebär att kunden får ett användarkonto hos Klarna, vilket är en förutsättning för att kunna nyttja någon av Klarnas produkter eller tjänster. Av kreditavtalet, som bland annat reglerar villkoren för produkten faktura, framgår att kunden ska betala inom 1–3 månader från köptillfället. Enligt Finansinspektionen medför denna betalningsfrist, som inte kan anses vara alltför begränsad, att Klarnas mellanhavanden med en kund som använder produkten faktura får anses vara av mer stadigvarande slag än vid sådana produkter och tjänster som innebär att betalningen sker direkt (Betala nu). Även det faktum att kunden vid sidan av kreditavtalet ingår avtalet om shoppingtjänsten, vilket fortsätter att löpa även efter att betalningen har skett och gör det möjligt för kunden att fortsätta att använda Klarnas produkter och tjänster, talar för att Klarna redan när avtalen ingås kan förväntas ha en mer varaktig förbindelse med kunden. Finansinspektionen konstaterar å andra sidan att produkten faktura innebär en engångsbetalning. Detta betyder, precis som Klarna har påpekat, att bankens mellanhavanden med kunden är begränsade. Enligt Finansinspektionen kan det därmed inte redan i samband med att kunden för första gången ingår avtal om att använda produkten faktura anses finnas en affärsförbindelse. För att det ska etableras en sådan förbindelse krävs det att kunden därefter använder produkten faktura eller någon annan av Klarnas produkter vid fler tillfällen. Nästa fråga blir därför om punkterna i transaktionskriteriet är utformade så att de fångar upp de situationer när en affärsförbindelse etableras på grund av att en kund vid upprepade tillfällen använder en produkt eller en tjänst.

När det gäller punkten 1 i transaktionskriteriet är det, enligt Finansinspektionen, uppenbart att antalet transaktioner (60 stycken) vida överstiger den nivå då en affärsförbindelse enligt regelverket ska anses vara etablerad. Utifrån den tolkning av regelverket som Finansinspektionen tidigare har gjort är även antalet transaktioner enligt punkten 3 i transaktionskriteriet (20 stycken) på en sådan nivå att lagens krav på varaktighet redan tidigare bör anses vara uppfyllt. Därtill kommer att den gräns på 20 köp (transaktioner) som finns i den punkten endast blir aktuell om det handlar om köp som sammanlagt uppgår till över 6 000 euro. En kund kan alltså utföra betydligt fler köp än 20 under 12 månader utan att träffas av detta kriterium, förutsatt att beloppsgränsen inte överskrids. När det gäller punkten 2 i transaktionskriteriet överensstämmer visserligen gränsen på 12 köp under 12 månader med den nivå som Finansinspektionen tidigare har uttalat är gränsen för när en förbindelse i vart fall får anses ha en sådan varaktighet att en affärsförbindelse är etablerad. Även i detta fall innebär dock det faktum att endast sådana köp som uppgår till minst 200 euro ska räknas med, att en kund i praktiken kan utföra betydligt fler köp än 12 under en tolv månadersperiod utan att en affärsförbindelse anses ha etablerats. Inte heller denna punkt fångar därför enligt Finansinspektionen på ett tillfredställande sätt den situation då en affärsförbindelse enligt lagen ska anses vara etablerad.

Mot bakgrund av detta konstaterar Finansinspektionen att Klarna inte har haft rutiner och riktlinjer för samtliga situationer där banken enligt 3 kap. 4 § första stycket penningtvättslagen har varit skyldig att vidta åtgärder för kundkännedom på grund av att en affärsförbindelse har etablerats.

Transaktioner som inte utförs inom ramen för en affärsförbindelse

Enligt 3 kap. 4 § andra stycket 2 penningtvättslagen ska åtgärder för kundkännedom vidtas vid transaktioner som understiger ett belopp motsvarande 15 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har samband med en eller flera andra transaktioner och som tillsammans uppgår till minst detta belopp. Av förarbetena framgår att bestämmelsen innebär att en verksamhetsutövare ska vidta aktiva åtgärder för att fastställa samband mellan transaktioner, om de omständigheter som verksamhetsutövaren kan iaktta tyder på ett sådant samband. Om verksamhetsutövaren därefter konstaterar att det finns ett sådant samband ska den vidta åtgärder för kundkännedom (prop. 2016/17:173 s. 522).

Klarna har förklarat att banken för att fånga upp denna situation valt ett tillvägagångssätt där transaktioner inom tolv månader anses ha samband med varandra, eftersom sannolikheten för att transaktioner har ett sådant samband minskar ju längre tid som går mellan transaktionerna.

Finansinspektionen anser i och för sig att om transaktioner sker inom en viss tidsperiod kan det tyda på ett samband mellan transaktionerna. Men det är bara en av flera omständigheter som kan tyda på det. Enligt Finansinspektionen är Klarnas ”volymkriterium” därför inte utformat så att det fångar upp alla de omständigheter som kan tyda på att det finns ett sådant samband. Inspektionen bedömer vidare att inget annat av bankens kriterier tar sikte på den situationen när det finns ett samband mellan transaktioner och banken därför ska vidta kundkännedsåtgärder enligt 3 kap. 4 § andra stycket 2 penningtvättslagen. Banken har därmed inte haft de rutiner och riktlinjer som krävs i detta avseende.

Sammanfattande bedömning

Finansinspektionen bedömer sammanfattningsvis att Klarna inte har haft rutiner och riktlinjer för samtliga situationer där banken enligt lag är skyldig att vidta åtgärder för kundkännedom och att banken därmed inte uppfyller kraven i 2 kap. 8 § penningtvättslagen.

Klarna har anfört att bankens kriterier är utformade utifrån ett riskbaserat förhållningssätt. Finansinspektionen konstaterar dock att 3 kap. 4 § penningtvättslagen anger i vilka situationer kundkännedsåtgärder åtminstone måste vidtas. En verksamhetsutövare behöver därför ha rutiner och riktlinjer som omfattar samtliga dessa situationer. Klarnas invändning kan alltså lämnas utan avseende.

Rutiner och riktlinjer ersätter i praktiken till stor del sådana detaljerade bestämmelser i lag eller föreskrifter som ger tydliga och detaljerade handlingsregler, bland annat om hur verksamhetsutövaren ska uppfylla kraven enligt 3 kap. penningtvättslagen (prop. 2016/17:173 s. 212 och 515). Att det saknas rutiner och riktlinjer som fångar upp alla de situationer när

kundkännedomsåtgärder ska vidtas enligt 3 kap. 4 § penningtvättslagen försvåras, enligt Finansinspektionen, inte bara Klarnas förutsättningar att uppfylla kraven på kundkännedom utan försämrar även bankens förmåga att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

3.3.3 Modell för kundkännedomsåtgärder

Av 6 kap. 1 § andra stycket penningtvättslagen framgår att om en verksamhetsutövare använder modeller för riskbedömning, riskklassificering, övervakning eller andra förfaranden, ska verksamhetsutövaren ha rutiner för modellriskhantering. Rutinerna för modellriskhantering ska syfta till att utvärdera och kvalitetssäkra de modeller som verksamhetsutövaren använder.

Som tidigare nämnts har Klarna i sina rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder ställt upp ett antal kriterier för att bestämma i vilka situationer Klarna ska vidta kundkännedomsåtgärder när det gäller konsumenter (se avsnitt 3.2.2). De bedömningar som banken har gjort med utgångspunkt i dessa kriterier har varit standardiserade och automatiserade.

Enligt Finansinspektionen är det förfarande som Klarna har använt för att identifiera de situationer när kundkännedomsåtgärder ska vidtas en modell i penningtvättslagens mening (se prop. 2016/17:173 s. 547). Klarna har dock inte haft någon rutin för modellriskhantering för modellen.

Klarna anför att även om banken inte tidigare har betraktat förfarandet som en modell, instämmer banken numera i Finansinspektionens bedömning. Banken vidgår också att den inte har haft någon rutin för modellriskhantering, men påpekar att den har hanterat riskerna med modellen trots att det inte har framgått av någon rutin. Som exempel på sådana åtgärder anger banken att den har gjort en noggrann intern undersökning och testning av processen.

Det är ostridigt att Klarna inte har haft någon rutin för riskhantering när det gäller modellen. Vad banken anför om åtgärder för att hantera riskerna med modellen kan inte kompensera för denna brist. Finansinspektionen bedömer därför att Klarna inte har uppfyllt kraven i 6 kap. 1 § andra stycket penningtvättslagen.

4 Överväganden om ingripande

4.1 Klarnas inställning

Klarna anför i huvudsak följande.

Klarna framhåller att banken har en unik affärsmodell med ett begränsat tjänste- och produktutbud som sammantaget gör verksamheten mindre riskfylld jämfört med traditionella banker. Klarna erbjuder till exempel inga produkter eller

tjänster som till sin natur innebär en förhöjd risk för penningtvätt, som exempelvis förmögenhetsförvaltning eller kontanthantering. Det är avgörande att detta beaktas för en korrekt analys och bedömning.

Banken påpekar att eventuella överträdelser varken har varit allvarliga eller avsiktliga. Klarna medger att det har funnits fall där processer och kontroller har behövt förbättras. Det är naturligt, eftersom arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism ständigt måste utvecklas. Vid tidpunkten för Finansinspektionens undersökning hade Klarna redan identifierat många av dessa brister och påbörjat förbättringsåtgärder. I övriga fall har Klarna vidtagit omedelbara korrigerande åtgärder för att åtgärda sådana brister, påpekar banken. Klarna vill dock understryka att bristerna inte har utgjort några systemfel och att de inte heller har haft någon betydande negativ inverkan på det finansiella systemet. Vidare handlar de frågor som aktualiseras i ärendet ytterst om olika tolkningar av en ramlagstiftning. Klarnas tillämpning av penningtvättslagen uppfyller lagens krav och syfte, anser banken.

Klarna meddelar att banken ska införliva ytterligare information om hur dess produkter och tjänster kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism i den kommande versionen av den allmänna riskbedömningen. Klarna avser även att justera kriterierna för när kundkännedomsåtgärder ska vidtas med anledning av att en affärsförbindelse har etablerats. Sådana åtgärder kommer att vidtas när tolv transaktioner har utförts av samma person under en period på tolv månader. Enligt banken påbörjades tillämpningen av dessa nya kriterier i Sverige den 1 november 2024.

Mot bakgrund av Finansinspektionens relativt långa handläggningstid anser Klarna att det finns skäl för en mildare åtgärd från inspektionens sida. Finansinspektionens undersökning avser främst bankens processer och kontroller under 2021, det vill säga historiska förhållanden.

Det är klarlagt att de brister som Finansinspektionen har påpekat antingen redan har åtgärdats av Klarna eller är sådana där inspektionen bör kunna förelägga banken att ändra sina interna regler och rutiner, så att de bättre stämmer överens med myndighetens tolkning av penningtvättslagen. Det saknas tillräckliga skäl för att meddela en sanktion i form av anmärkning, varning eller återkallelse av tillstånd. Det kan inte heller anses rimligt att förena en sanktion med en sanktionsavgift. Klarna anser att det lämpligaste och mest proportionerliga sättet att åtgärda brister som beror på olika tolkningar är att inom ramen för den löpande tillsynen föra en dialog med banken om vilken tolkning och vilket förfarande som ska gälla. Det bör slutligen även beaktas att Klarna har samarbetat aktivt under undersökningen.

4.2 Överträdelserna kräver ingripande

Finansinspektionen ska som huvudregel ingripa om ett kreditinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt LBF eller andra författningar som reglerar institutets verksamhet, institutets bolagsordning, stadgar eller reglemente eller interna

instruktioner som har sin grund i författningar som reglerar institutets verksamhet. Finansinspektionen får dock avstå från att ingripa om överträdelsen är ringa eller ursäktlig, om kreditinstitutet gör rättelse eller om någon annan myndighet har vidtagit åtgärder mot institutet och dessa åtgärder bedöms tillräckliga (15 kap. 1 § och 1 b § andra stycket LBF).

Klarna har överträtt flera centrala bestämmelser i penningtvättslagen som syftar till att motverka risken för penningtvätt och finansiering av terrorism (se avsnitt 3). Med hänsyn till detta och överträdelsernas karaktär kan de inte anses som ringa. Vad Klarna anför om att verksamheten är förknippad med låg risk för penningtvätt och finansiering av terrorism påverkar inte den bedömningen. Överträdelserna kan inte heller anses ursäktliga av de skäl som Klarna anför.

Mot bakgrund av detta saknas det skäl att avstå från ett ingripande. Vad Klarna anför om bland annat de åtgärder som banken har vidtagit eller planerar att vidta utgör inte heller, mot bakgrund av överträdelsernas karaktär, skäl för att avstå från ett ingripande (jfr prop. 2006/07:115 s. 500). Finansinspektionen ska därför ingripa mot Klarna.

4.3 Val av ingripande

Tillämpliga bestämmelser

Finansinspektionen kan bland annat ingripa genom att förelägga ett kreditinstitut att vidta rättelse eller ge kreditinstitutet en anmärkning (15 kap. 1 § andra stycket LBF). Om överträdelsen är allvarlig ska kreditinstitutets tillstånd återkallas, eller, om det är tillräckligt, en varning meddelas (15 kap. 1 § tredje stycket LBF). Finansinspektionen får förena en anmärkning eller varning med en sanktionsavgift (15 kap. 7 § LBF).

När Finansinspektionen väljer sanktion ska inspektionen ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till överträdelsernas art, överträdelsernas konkreta och potentiella effekter på det finansiella systemet, skador som uppstått och graden av ansvar (15 kap. 1 b § första stycket LBF).

Finansinspektionen ska därutöver, i försvårande riktning, beakta om kreditinstitutet tidigare har begått en överträdelse (15 kap. 1 c § första stycket LBF).

I förmildrande riktning ska det beaktas om kreditinstitutet i väsentlig mån genom ett aktivt samarbete har underlättat Finansinspektionens utredning, och om institutet snabbt har upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av Finansinspektionen (15 kap. 1 c § andra stycket LBF). För att inspektionen ska beakta detta som en förmildrande omständighet krävs att båda rekvisiten är uppfyllda (jfr prop. 2014/15:57 s. 69).

Finansinspektionens bedömning

När det gäller överträdelsernas art kan Finansinspektionen konstatera att Klarna har överträtt flera centrala bestämmelser i penningtvättslagen. Att en verksamhetsutövers allmänna riskbedömning är utformad på det sätt som regelverket kräver är grundläggande för att en verksamhetsutövare ska kunna vidta de åtgärder som krävs för att på ett effektivt sätt motverka risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det är också väsentligt att verksamhetsutövaren har rutiner och riktlinjer för kundkännedsåtgärder som säkerställer att den kan uppfylla kraven på kundkännedom för att verksamhetsutövaren bland annat ska kunna bedöma att den faktiskt kan hantera de risker som kunderna är förknippade med. Det finns därför normalt skäl att se strängt på överträdelser av detta slag, även om en bedömning måste göras i varje enskilt fall.

I detta fall har överträdelserna, såvitt Finansinspektionen känner till, inte lett till några skador eller konkreta effekter på det finansiella systemet. De har däremot potentiellt kunnat ha sådana effekter genom att bristerna inneburit att riskerna för att Klarna och det finansiella systemet kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism har ökat, och därmed i förlängningen att förtroendet för det finansiella systemet skadas. Finansinspektionen konstaterar vidare att överträdelserna som avser rutinerna och riktlinjerna för kundkännedsåtgärder och rutiner för riskhantering av modellen för kundkännedsåtgärder har pågått under en inte kortvarig tid (se avsnitt 3.3.2 och 3.3.3).

Finansinspektionen har inte tidigare ingripit mot Klarna. Det finns alltså ingen överträdelse som ska beaktas i försvårande riktning enligt 15 kap. 1 c § första stycket LBF.

Klarna menar att Finansinspektionen bör beakta att banken har samarbetat aktivt med inspektionen och vidtagit åtgärder för att rätta vissa brister. Enligt inspektionens uppfattning har Klarnas samarbete emellertid inte varit mer aktivt än vad som kan förväntas av ett företag under tillsyn. Vad Klarna framför om sitt samarbete med Finansinspektionen och rättelser bör därför inte påverka valet av ingripande (se prop. 2013/14:228 s. 241).

När det gäller graden av ansvar har det inte framkommit något som talar i vare sig försvårande eller förmildrande riktning.

Klarna anför att Finansinspektionen på grund av ärendets relativt långa handläggningstid, bör välja en mildare åtgärd. Inspektionen konstaterar att ärendet är komplext och relativt omfattande, vilket har motiverat en längre handläggningstid. Enligt Finansinspektionen kan handläggningstiden på drygt två och ett halvt år, med hänsyn till ärendets karaktär, inte anses ha varit så lång att det finns skäl att beakta den i förmildrande riktning.

Vid en sammantagen bedömning av omständigheterna i ärendet anser Finansinspektionen att det inte rör sig om så pass omfattande och allvarliga överträdelser att de är att bedöma som allvarliga i den mening som avses i 15 kap. 1 § tredje stycket LBF. Det är därmed inte aktuellt att återkalla Klarnas tillstånd eller att meddela banken en varning. Finansinspektionen ger därför Klarna en anmärkning som ska förenas med en sanktionsavgift för att vara tillräckligt ingripande.

4.4 Sanktionsavgiftens storlek

Finansinspektionen får förena en anmärkning med en sanktionsavgift enligt 15 kap. 7 § LBF. Sanktionsavgiften ska enligt 15 kap. 8 § samma lag fastställas till lägst 5 000 kronor och högst till det högsta av

1. tio procent av ett kreditinstituts omsättning eller, i förekommande fall, motsvarande omsättning på koncernnivå närmast föregående räkenskapsår,
2. två gånger den vinst som kreditinstitutet gjort till följd av regelöverträdelserna om beloppet går att fastställa, eller
3. ett belopp motsvarande fem miljoner euro.

Avgiften får inte vara så stor att institutet därefter inte uppfyller kraven enligt 6 kap. 1 § LBF, det vill säga att avgiften inte får vara så stor att institutets förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras.

Det är inte möjligt att fastställa vilken vinst som Klarna har gjort till följd av regelöverträdelserna. Eftersom ett tak för sanktionsavgiftens storlek utifrån omsättningen kommer att överstiga ett belopp motsvarande fem miljoner euro ska det maximala beloppet för sanktionsavgiften bestämmas utifrån omsättningen. Klarna ingår i en koncern och taket för sanktionsavgiften ska därför bestämmas med utgångspunkt i koncernens omsättning för 2023, det vill säga det närmast föregående räkenskapsåret. Klarnas omsättning det räkenskapsåret var 19,65 miljarder kronor, medan motsvarande omsättning på koncernnivå var 24,64 miljarder kronor. Det högsta beloppet som sanktionsavgiften kan fastställas till är därmed 2,46 miljarder kronor, vilket motsvarar tio procent av koncernens omsättning.

Sanktionsavgiftens storlek ska ses som en gradering av överträdelserna. När sanktionsavgiften fastställs ska, enligt 15 kap. 9 § LBF, särskild hänsyn tas till sådana omständigheter som anges i 1 b och 1 c §§ samt till kreditinstitutets finansiella ställning och, om det går att fastställa, till den vinst som institutet har gjort till följd av regelöverträdelserna.

Finansinspektionen redogör i det föregående avsnittet för inspektionens bedömning av överträdelserna. De omständigheter som inspektionen har tagit upp där beträffande valet av sanktion är sådana som också ska beaktas när sanktions-

avgiftens storlek bestäms. Som inspektionen konstaterat rör det sig om överträdelser av centrala bestämmelser i penningtvättslagen. Flera av överträdelserna har också bidragit till att bankens förutsättningar för att motverka risken för penningtvätt och finansiering av terrorism har försämrats, även om några konkreta skador eller effekter på det finansiella systemet inte har kunnat konstateras.

Mot denna bakgrund och med beaktande av Klarnas finansiella ställning anser Finansinspektionen efter en samlad bedömning att överträdelserna svarar mot en sanktionsavgift på 500 miljoner kronor.

Finansinspektionen bedömer att sanktionsavgiften är väl avvägd och proportionerlig. Den är inte så stor att Klarna på grund av avgiften inte uppfyller sina soliditets- och likviditetskrav enligt 6 kap. 1 § LBF.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Finansinspektionen när beslutet har vunnit laga kraft.

FINANSINSPEKTIONEN

Beatrice Ask
Styrelseordförande

Helen Knekta
Senior jurist

Beslut i detta ärende har fattats av Finansinspektionens styrelse (Beatrice Ask, ordförande, Maria Bredberg Petterson, Martin Flodén, Stefan Lundgren, Roine Vestman, Charlotte Zackari och Daniel Barr, generaldirektör) efter föredragning av seniora juristen Helen Knekta. I den slutliga handläggningen av ärendet har även tillförordnade chefsjuristen Sophie Degenne, områdeschefen Malin Alpen, tillförordnade avdelningschefen Omar Bembli, enhetschefen Petra Bonderud och finansinspektören Franjo Zuder deltagit.

Bilaga – Hur man överklagar

Kopia: Klarna Bank AB:s verkställande direktör

Delgivningskvitto

FI dnr 22-11505

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Anmärkning och sanktionsavgift

Handling:

Beslut om anmärkning och sanktionsavgift för Klarna Bank AB meddelat den 11 december 2024.

Jag har i dag, i egenskap av behörig firmatecknare eller ombud, tagit emot handlingen.

.....
Datum

.....
Namnteckning

.....
Namnförtydligande

.....
Eventuellt ny adress

Genom att skriva under delgivningskvittot bekräftar du bara att du har tagit emot handlingen. Det är inte ett bevis på att du godkänner innehållet i den.

Det är viktigt att du skickar tillbaka kvittot till Finansinspektionen så fort som möjligt. Om du inte gör det kan vi delge dig på annat sätt, till exempel genom en stämmingsman.

Glöm inte att ange vilket datum du tog emot handlingen.

Hur man överklagar

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 Stockholm, eller till finansinspektionen@fi.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets nummer
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Finansinspektionen inom tre veckor från den dag ni fick del av beslutet.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Finansinspektionen att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.